

KUOLEMA KÄY KYLÄSSÄ – KUKA KORJAA POTIN?

30.1.2012
DOS. MIA KORPIOLA

Johdanto: valmistautuminen kuolemaan

- oikeushistoriallinen näkökulma
- perheoikeus: morali ja omaisuus
- laaja aihe, joitain näkökulmia
- painopisteenä Suomi
- kuolema väistämätön: ennakointi
- sielu:
  - pelastus, laittaminen lähtökuntoon erittäin tärkeää
  - osa "hyvää kuolemaa"
- mutta: mitä tapahtuu omaisuudelle??

Yleistä:

- omaisuus:
  - tuhoaminen?
  - mukaan tuonpuoleiseen?
  - kiertoon?
- kirkko vs. maallinen valta
- omaisuus- ja perimysstrategiat
- sukulaisuuden määrittelmä
- pyrkimys ohjailta omaisuuden kautta seuraavaa sukupolvea
- lakimääräinen perimys, testamentti, sääntöperimys, *inter vivos/mortis causa* -oikeustoimet

Keskiaika:kirkko

- roomalainen oikeus lähtökohtana
- testamentti-instituutio hurskaksiin tarkoituksiin (*ad pios usus*)
- "tee Jeesus pojaksi"
- henkilökohtainen synti
- kiirastuli, sielunmessujen osto
- "tuonpuoleisen laskentatoimi" (Jacques Chiffolleau)
- syytökset: papisto painostaa kuolinvuoteella

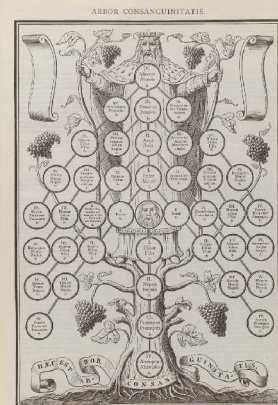
Hans Memling (1435-1494):
Viimeinen tuomio (osa)

Keskiaika:Ruotsi

- maaomaisuuden omistus: kiistat kirkon kanssa
- aviottomien lasten asema
- leski ei peri
- uusioperheiden ongelmat
- graduaaliperiaatteen tilalle parenteeliperiaate
- perijöiden määrän rajoittaminen
- lasten välinen tasa-arvo?
  - kaupunki vs. maaseutu
  - perinnöttömiksi: säädyttömät & tottelemattomat tyttäret

Parenteeliperiaate:
sukulaisuuskaavio
kanonisen oikeuden
mukaan viidenteen
polveen asti

Varhainen uusi aika

- vähemmän rahaa hyväntekeväisyyteen
- yritys kontrolloida lapsia paremmin: perinnöttömäksi tekemisen laajentamisyritys
- sääntöperimys 1600-lta:
  - omaisuusmassa siirtyy yhdelle perillisille
  - luovutusrajoitukset
  - lakkautettiin vasta 1900-luvulla
- maaomaisuus:
  - taistelu maaresurkseista
  - primogenituura
  - sukupuolten välinen epätasa-arvo

1800– ja 1900-luku

- pohjana 1734 laki:
  - "vaarallisten perinnönjakojen estäminen"
  - sisaret helpommin ostettavissa ulos kuolinpesästä
- sisarusten välinen epätasa-arvo varsinkin maaseudulla
- yhtäläinen perintöoikeus 1878: naiset & miehet
- lakiosaperimys 1951
- lesken aseman parantaminen erissä (mm. 1983)
- lasten aseman yhdenmukaistaminen 1970-lla

Lopuksi

- monia keskiaikaisia sääntöjä vielä voimassa
- perheiden moninaisuus, uusioperheiden ongelma
- individualismi/kollektiiviset arvot: testamenttausvapaus vs. lakiosa
- moraalien muutokset: lasten kontrollointi/ rankaisu haudan takaa vaikeaa
- sukupuolten välillä periaatteessa tasa-arvo
  - maaseudun erityisasema vielä (maatilaperimys)

